

J. J.

Z historii przemysłu chemicznego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/3-4, 420-421

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z HISTORII PAPIERNICTWA

W „Przeglądzie Papierniczym“, na którego łamach ukazują się systematycznie publikacje z zakresu historii papiernictwa, znajdujemy w czwartym kwartale 1963 r. następane artykuły poświęcone dziejom poszczególnych papierni¹. W nrze 10 mgr Franciszek Sobalski w artykule *Papiernia w Łojkach koło Częstochowy* ogłosił prawie w całości tekst kontraktu zawartego w 1842 r. pomiędzy współwłaścicielami tej papierni w sprawie sprzedaży papieru. Kontrakt ten, w którym wyliczono m.in. gatunki i ceny produkowanego papieru, stanowi jedyny znany dotychczas dokument do dziejów papierni w Łojkach. Obchodzony w październiku 1963 r. jubileusz papierni w Żywcu stał się okazją dla artykułu Juliusza Wyrwy *130 lat Żywieckiej Fabryki Papieru* (nr 12). W artykule tym podano zwięzłą historię zakładu ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego dwudziestolecia.

Ponadto w nrze 11 w rubryce *Kronika* zamieszczona została relacja z obrad V Kongresu Międzynarodowej Organizacji Historyków Papiernictwa, który odbył się w Ambert w Owernii, we Francji, w maju 1963 r. W relacji przedstawiono przebieg obrad z wyliczeniem wygłoszonych referatów.

J. J.

Z HISTORII PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO

W drugim półroczu 1963 r. w „Przeglądzie Włókienniczym“ ukazały się dwa artykuły o tematyce historycznej. Zygmunt Małecki zajął się problematyką organizacyjną łódzkiego przemysłu włókienniczego (artykuł *Okresy rozwojowe form organizacyjnych produkcji w łódzkim przemyśle włókienniczym wieku XIX*, zamieszczony w nrze 9). Problemy organizacji produkcji i przedsiębiorstwa zostały przedstawione na tle warunków ekonomiczno-społecznych powstania i rozwoju przemysłu w okręgu łódzkim. Trzeba podkreślić, że autor problematykę organizacyjną potraktował bardzo szeroko, obejmując nią cały zespół czynników pozwalających na racjonalne wykorzystanie sił i środków działania w celu uzyskania maksymalnych wyników. Z tego względu w artykule znalazły się m.in. informacje o budownictwie mieszkaniowym dla robotników i zakładowych systemach ochrony przeciwpożarowej. Takie ujęcie tematu odbiło się jednak ujemnie na przejrzystości opracowania.

W numerze 12 w artykule *Współzależność rozwoju przemysłu barwnikarskiego i włókienniczego w okręgu łódzkim* Zofia Mikołajczyk przedstawiła historię rozwoju polskiego przemysłu barwników na tle i w powiązaniu z rozwojem przemysłu włókienniczego, w okręgu łódzkim bowiem rozwój obu tych przemysłów był prawie równoległy. Rozważania autorki dotyczą w zasadzie okresu od połowy XIX w. — czyli od momentu powstania przemysłu barwnikarskiego jako wyspecjalizowanej gałęzi chemii przemysłowej — do czasów współczesnych.

J. J.

Z HISTORII PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Numer 9/1963 miesięcznika „Chemik“ poświęcony został polskiemu przemysłowi barwników. Dwa artykuły spośród omawiających osiągnięcia poszczególnych zakładów zawierają również ich historię. Są to artykuły: mgra inż. Kazimierza

¹ Por. notatkę w nrze 2/1964 „Kwartalnika“, s. 330.

Jakubczaka i mgra Wiesława Haładaja *Barwniki Wolskich Zakładów* oraz mgra inż. Jerzego Gąsiora i mgra inż. Zdzisława Rostowskiego „*Boruta*” — *kolebka polskiego przemysłu barwników*. Pierwszy — dotyczy Wolskich Zakładów Przemysłu Barwników w Woli Krzysztoporskiej koło Piotrkowa Trybunalskiego, drugi — Zakładów Przemysłu Barwników „*Boruta*” w Zgierzu. Historia tego ostatniego zakładu sięga 1889 r., kiedy to w Łodzi przy fabryce włókienniczej Rosenblatta powstała wytwórnia barwników syntetycznych. Wytwórnia została pięć lat później przeniesiona do Zgierza. Artykuł o Zakładach „*Boruta*” uzupełniono zestawieniem najważniejszych dat z dziejów fabryki.

J. J.

WSPOMNIENIA HUTNIKA SZKŁA

W roku 1962 redakcja miesięcznika „*Szkło i Ceramika*” zaapelowała do pracowników hutnictwa szkła o nadsyłanie wspomnień z ich zawodowej działalności. Pierwsze ze wspomnień, pióra Bronisława Klausiusa, zostało zamieszczone w nrze 7/1962 czasopisma*. Następne, napisane przez Zygmunta Żurawskiego, znajdujemy w nrze 8—9/1963. Wspomnienia Żurawskiego dotyczą hutnictwa szkła na prawobrzeżnej Ukrainie przed I wojną światową. Opisuje on kolejno znane mu huty, podając ich położenie, okres i okoliczności powstania, wyposażenie techniczne, zakres i przebieg produkcji, warunki pracy oraz skład załogi. W zakończeniu artykułu autor zwraca uwagę, że opisane zakłady były nieduże, a technologia ich produkcji uproszczona. Pracownikami tych hut byli głównie Polacy.

J. J.

150-LECIE URODZIN KAZIMIERZA GZOWSKIEGO

Rocznica urodzin wybitnego inżyniera i działacza społecznego Kanady¹, obchodzona szczególnie uroczystie przez Polonię kanadyjską, znalazła też oddźwięk i w naszych czasopismach.

W numerze 12/1963 „*Problemów*”, w rubryce *Wkład Polaków do nauki*, obszerny życiorys Gzowskiego, opracowany na podstawie monografii W. Turka² umieścił mgr inż. Bolesław Orłowski. Artykuł ilustrowany jest fotografiami pamiątkowych kopert i znaczków wydanych z okazji jubileuszu Gzowskiego przez pocztę kanadyjską.

Na monografii Turka oparł się głównie — jak się zdaje — również Stanisław Szenic w zwięzłym artykule w nrze 8/1964 „*Przeglądu Technicznego*”. Nową informacją jest tu wiadomość, że fundacja im. Mickiewicza w Toronto przyznała w konkursie znajomości języka polskiego nagrodę za opracowanie tematu *Co wiesz o Kazimierzu Gzowskim?*

E. O.

50-LECIE MOSTU PONIATOWSKIEGO W WARSZAWIE

4 stycznia 1914 r. zostały oddane do użytku most i wiadukt im. Poniatowskiego w Warszawie. Były one wybitnymi dziełami technicznymi, przy czym szczególne znaczenie dla rozwoju konstrukcji żelbetowych w Polsce miał wiadukt, zaprojekt-

* Por. notatkę w nrze 1/1963 „*Kwartalnika*”, s. 129.

¹ Por. notatkę w nrze 3/1963 „*Kwartalnika*”, s. 475.

² W. Turek, *Sir Casimir S. Gzowski (życie — dzieła — zasługi)*. Toronto 1957.